

GRAĐANSKI

Nema zaborava

Piše: Daliborka Uljarević

Zajednička poruka ovih ljudi različite nacionalnosti i različitih životnih puteva, a velikih životnih tregadija, može se sublimirati u sljedećem: oprost da, ali zaborav ne.

Bio je to veliki historijski nesporazum koji se, nažalost, kravavo završio“, objašnjenje je ideologa „rata za mir“ **Svetozara Marovića** za zločine koji su se desili u našoj bliskoj historiji i u kojima je i Crna Gora učestvovala predvođena njime, vječnim premijerom **Milom Đukanovićem** i **Momirom Bulatovićem**, sada već političkim penzionerom.

U svom britkom maniru, Đukanović je znao poručiti „za sva vremena ćemo završiti sa njima“, govoreći o Hrvatima, zbog čije šahovnice je, po sopstvenom priznanju, tada omrznuo i šah. U ono što se dešavalo u Morinju, kao i u deportaciju izbjeglica iz Bosne i Hercegovine, navodno nije bio upućen.

Danas su isti ovi političari spremni govoriti o tim vremenima sa distance nezavisnih analitičara i objašnjavati svoju tadašnju „nesnađenost“ činjenicom da je **Milošević** sve to vodio, a da oni nijesu imali moć odlučivanja. Elementarno korektno bi bilo, i da je sve to tako, da su se onda odavno svi povukli jer to svjedoči o njihovoj nesposobnosti da vode državu.

Ali, neće biti da su ti „mladi, lijepi i pametni“ momci bili tako neobaviješteni i nemoćni pa su strastveno podržavali Miloševića do trenutka kad su pomislili da on pada, odnosno neki od njih do samog kraja. Radi se o istoj matrici osvajanja i zadržavanja vlasti, zarad sopstvenog interesa i interesa uskog kruga prijatelja, kumova i rodbine, bez obzira na sredstva, koju su oni dijelili sa Miloševićem. Zato su se dugo sasvim fino razumjeli i međusobno podržavali.

I dalje politički aktivni, Đukanović i Marović, su se samo u pravi čas prestrojili u traku koja ne vodi u provaliju i otpočeli jedan drugi podjednako štetan proces – stvaranja neke drugačije historije i svog mjesta i uloge u njoj. Zato je tako očajnički bila potrebna i ona skandalozna nagrada za humanizam i mir, koju im je dala jedna organizacija čije ni ime nije vrijedno pomena.

Građani koji su se tada javili izražavajući nepristajanje na paralelnu stvarnost koja nam se kreira, na novu historiju koja nam se želi imputirati, a insistirajući na istini i odgovornosti su označeni kao “isfrustrirani”, “neostvareni” i “sramotni”.

Sramotu i stid laureati nijesu osjećali. Njima su ta ljudska osjećanja odavno strana.

Na istom mjestu na kojem su oni primali lažnu nagradu, uz odsustvo uglednih gostiju koji su trebali tada da uveličaju tu farsu, u subotu su pred nekoliko stotina ljudi iz regiona žrtve i svjedoci ratnih zločina podijelili svoje lične tragedije kako bi ih sačuvali od zaborava i doprinijeli utvrđivanju istine o događajima iz prošlosti. U organizaciji Centra za građansko obrazovanje i Akcije za ljudska prava, u ime Koalicije za REKOM na Petom regionalnom forumu o tranzicionoj pravdi u post-jugoslovenskim zemljama, govorili su **Šekeret Krasnić**, koji je preživio strijeljanje, **Mario Lučić**, bivši zatočenik logora Morinj, **Anđelko Kvesić**, zatočenik KPD Zenica, **Nikola Šašo**, čiji su roditelji ubijeni tokom operacije Oluja u Hrvatskoj, **Cvetko Ristić**, kojem je bilo dvanaest godina kada su mu ubili roditelje, brata i sestru, **Husnija Avdagić**,

zatočenik više logora u BiH i **Nenad Mihajlović**, čija dva sina su na Kosovu odveli pripadnici OVK i nikad ih nije pronašao.

Zajednička poruka ovih ljudi različite nacionalnosti i različitih životnih puteva, a velikih životnih tragedija, može se sublimirati u sljedećem: oprost da, ali zaborav ne.

No, da bi dale oprost i žrtve traže neku satisfakciju.

Upravo stvaranje tačnog, zvaničnog i objektivnog zapisa o ratnim zločinima i drugim teškim povredama ljudskih prava počinjenih na teritoriji bivše SFRJ, uključujući priznanje žrtava i njihove patnje, kao i spriječavanje zločina jeste cilj REKOM-a za čije se osnivanje zalaže koalicija od preko 300 nevladinih organizacija i pojedinaca iz regiona.

Suočavanjem sa svojom prošlošću gradićemo evropsku perspektivu i održiv put u budućnost, jer jer nema evropskih integracija bez kvalitetne regionalne saradnje, a kvalitetna regionalna saradnja se ne može zasnivati na prekrajanju naše i istorije naših susjeda.

Sve dok svi oni ne budu rekli "Pravda je zadovoljena", mi ćemo živjeti u jednom jazu između verbalno proklamovanih demokratskih vrijednosti i principa i stvarnosti koju obilježavaju slabe institucije i jaki, nekontrolisani pojedinci koje vodi samo njihov interes a čije račune svi plaćamo.

Zarad sopstvene budućnosti, vrijeme je da moć koji imamo koristimo odgovorno. Jer, opravdanja da to ne učinimo nemamo.

Autorka je izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO).